

اسماعیل کاظم پور، استادیار گروه علوم تربیتی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تنکابن، تنکابن، ایران. Kazempour.edu@gmail.com
خلیل غفاری، استادیار گروه علوم تربیتی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد خمین، خمین، ایران. Ghaffari20500@gmail.com
مریم لامع، دانشجوی دکتری مدیریت آموزشی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تنکابن، تنکابن، ایران. lame.maryam@yahoo.com

نتیجه گیری (جداول و نمودارها)

جدول شماره ۱. یافته های توصیفی گروههای آزمودنی به تفکیک سؤال ها و واحدهای دانشگاهی

واحد دانشگاهی	تعداد	سؤال اول	سؤال دوم	سؤال سوم	سؤال چهارم
انزلی	۳۶	۲۴.۸۸	۵.۴۳	۲۷.۱۹	۳۳.۷۲
آستارا	۲۷	۲۷.۲۵	۵.۸۳	۲۹.۱۸	۲۳.۴۰
چالوس	۵۴	۳۱.۰۹	۶.۵۰	۲۷.۲۹	۲۴.۵۰
قائم شهر	۸۶	۳۲.۶۲	۷.۳۱	۲۸.۲۷	۲۶.۰۶
نکا	۲۱	۲۹.۹۵	۵.۳۰	۲۶.۱۹	۲۴.۳۸
رشت	۶۱	۳۴.۷۵	۶.۰۶	۲۷.۶۰	۲۶.۰۹
رودسر	۱۳	۲۳.۷۶	۶.۰۴	۲۹.۶۹	۲۸.۰۸
جمع	۲۹۸	۳۰.۷۸	۷.۲۰	۲۷.۸۲	۲۵.۲۳

جدول شماره ۲. آزمون آنووا از یافته های گروههای آزمودنی برای سؤال اول

سطح معناداری	F محاسبه شده	میانگین مجزورات	درجه آزادی	مجموع مجزورات	شرایط و امکانات استقرار
۰.۰۰۰	۱۴.۲۵۲	۵۸۳.۲۹۰	۶	۳۴۹۹.۷۳۹	بین گروهی
		۴۰.۹۲۸	۲۹۱	۱۱۹۰۹.۹۴۲	درون گروهی
			۲۹۷	۱۵۴۰۹.۶۸۱	جمع

جدول شماره ۳. آزمون شفه سؤال اول از گروههای آزمودنی به تفکیک واحدهای دانشگاهی

گروهها	±SD میانگین
۱ انزلی	۲۴.۸۸ ± ۵.۴۳ cd
۲ آستارا	۲۷.۲۵ ± ۵.۸۳ bcd
۳ چالوس	۳۱.۰۹ ± ۶.۵۰ ab
۴ قائمشهر	۳۲.۶۲ ± ۷.۳۰ ab
۵ نکا	۲۹.۹۵ ± ۵.۳۰ abc
۶ رشت	۳۴.۷۵ ± ۶.۰۶ a

بحث و نتیجه گیری

نتیجه گیری کلی. (۱) در پاسخ به سؤال اول پژوهش، عمدتاً شرایط و امکانات استقرار نظام آموزش ضمن خدمت مجازی در دانشگاههای آزاد اسلامی را در موارد زیر دانسته اند: سیستم های زیرساخت مخابراتی (فیبر نوری، گیرنده های ماهواره ای و...)، دسترسی به خدمات تلفن و شبکه کامپیوتری و اینترنتی، وجود متخصصان فاوا به اندازه کافی، انگیزه شرکت در دوره های آموزش مجازی، اعتبار جهت اجرای طرح های پژوهشی در زمینه آموزش مجازی، آشنایی پرسنل و برنامه ریزان آموزش ضمن خدمت با آموزش های مجازی. با این حال، معلوم شد که بین شرایط و امکانات استقرار نظام آموزش ضمن خدمت مجازی در واحدهای دانشگاهی مورد تحقیق، تفاوت معناداری وجود دارد. با کمک آزمون تعقیبی شفه، مقایسه میانگین داده های به دست آمده سؤال اول از گروههای آزمودنی به تفکیک واحدهای دانشگاهی، مبین آن بود که گروه ۶ یعنی واحد رشت دارای بیشترین وزن بود و گروه ۷ یعنی واحد رودسر دارای کمترین وزن بود. (۲) در پاسخ به سؤال دوم پژوهش، عمدتاً زمینه های کاربردی نظام آموزش ضمن خدمت مجازی در دانشگاههای آزاد اسلامی را در موارد زیر دانسته اند: به روز کردن محتوای آموزشی دوره ها، انتقال سریع تر و مفیدتر معلومات به کارکنان، ایجاد فرصتهای آموزش مادام العمر برای تمام کارکنان، مکمل و جبران کننده کمبودهای آموزش سنتی، رفع مشکل ترک خدمت کارکنان جهت شرکت در آموزشهای خارج از سازمان، و حمایت از اهداف کوتاه مدت و بلندمدت واحد دانشگاهی. با این حال، به کمک آزمون کالموگروف-اسمیرنوف معلوم شد که توزیع آن غیر نرمال است و از آزمون ناپارامتری کروسکال والیس استفاده شد. بنابراین، نتیجه گیری شد که تفاوت معناداری میان واحدهای دانشگاهی از نظر زمینه های کاربردی نظام آموزش ضمن خدمت مجازی وجود ندارد. و عمدتاً در پاسخدهی به سؤال دوم، اتفاق نظر داشتند.

هدف ها

(۱) شرایط و امکانات استقرار نظام آموزش ضمن خدمت مجازی در دانشگاههای آزاد اسلامی چگونه است؟
 (۲) زمینه های کاربردی نظام آموزش ضمن خدمت مجازی در دانشگاههای آزاد اسلامی کدامند؟
 (۳) موانع استقرار نظام آموزش ضمن خدمت مجازی در دانشگاههای آزاد اسلامی کدامند؟
 (۴) عوامل تسهیل کننده استقرار نظام آموزش ضمن خدمت مجازی در دانشگاههای آزاد اسلامی کدامند؟

روشها

روش این پژوهش، توصیفی و از نوع پیمایشی است. چرا که درصدد شناخت هر چه بهتر شرایط، امکانات موجود دانشگاه آزاد اسلامی در جهت تبیین فرایند تصمیم گیری پیرامون استقرار نظام آموزش ضمن خدمت مجازی برای اعضای هیأت علمی دانشگاههای آزاد اسلامی است.

جامعه آماری. جامعه آماری این پژوهش، شامل کلیه اعضای هیأت علمی تمام وقت و نیمه وقت ۲۰ واحد دانشگاهی در دو استان گیلان و مازندران در تمامی رشته های تحصیلی به تعداد ۱۵۲۳ نفر بودند.

نمونه و روش نمونه گیری. با توجه به حجم جامعه آماری و بر اساس جدول کرجسی و مورگان تعداد ۳۱۰ نفر اعضای هیأت علمی که به روش تصادفی طبقه ای انتخاب شدند. بدین صورت که از مجموع ۲۰ واحد دانشگاهی، هفت واحد دانشگاهی به طور تصادفی انتخاب و پس از آن در درون هر واحد دانشگاهی، از میان رشته های تحصیلی، چند رشته تحصیلی به طور تصادفی انتخاب شدند و اعضای هیأت علمی همان رشته تحصیلی به عنوان نمونه آماری پژوهش حاضر در نظر گرفته شدند. در این پژوهش، واحدهای دانشگاهی آستارا، انزلی، چالوس، رشت، رودسر، قائمشهر، و نکا به عنوان نمونه در نظر گرفته شدند.

ابزار گردآوری داده ها. ابزار جمع آوری داده ها در پژوهش حاضر، پرسشنامه ای محقق ساخته در چهار مؤلفه برای آموزش ضمن خدمت مجازی بود. این پرسشنامه دارای ۴۱ سؤال بسته پاسخ براساس مقیاس لیکرت بود. از روش روایی صوری و محتوایی با بهره مندی از اظهار نظرهای متخصصان و کارشناسان در حوزه های آموزش ضمن خدمت و ICT استفاده شد. و برای محاسبه کمیت مورد نظر برای سنجش پایایی، از نرم افزار SPSS و آزمون کرونباخ استفاده شد و پایایی آزمون برابر ۰.۸۶ محاسبه گردید.

چکیده

هدف این پژوهش، امکان سنجی پیاده سازی آموزش ضمن خدمت مجازی در آموزش عالی بود. تحقیق حاضر، به روش پیمایشی انجام شد. جامعه مورد مطالعه، کلیه اعضای هیأت علمی تمام وقت و نیمه وقت دو استان گیلان و مازندران به تعداد ۱۵۲۳ نفر بودند که به روش تصادفی طبقه ای ۳۱۰ به عنوان نمونه انتخاب شدند. ابزار جمع آوری داده ها، پرسشنامه ای در مقیاس لیکرت بود، که پس از تعیین روایی و محاسبه پایایی آن به میزان ۰.۸۶، به اجرا درآمد. جهت تحلیل داده ها از آزمونهای آنووا و شفه، و کالموگروف-اسمیرنوف و کروسکال والیس استفاده شد. بر اساس یافته ها مشخص شد که بین شرایط و امکانات استقرار نظام آموزش ضمن خدمت مجازی در واحدهای دانشگاهی مورد تحقیق، تفاوت معناداری وجود دارد. و تفاوت معناداری میان واحدهای دانشگاهی از نظر زمینه های کاربردی نظام آموزش ضمن خدمت مجازی وجود ندارد. و تفاوت معناداری میان واحدهای دانشگاهی از نظر موانع استقرار نظام آموزش ضمن خدمت مجازی وجود دارد. و تفاوت معناداری میان واحدهای دانشگاهی از نظر عوامل تسهیل کننده وجود دارد.

کلید واژه گان: امکان سنجی، آموزش ضمن خدمت، آموزش مجازی، آموزش عالی.

مقدمه، بیان مسئله، مبانی نظری و پیشینه

یکی از عوامل توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی، گسترش همه جانبه آموزش و تربیت نیروی انسانی متخصص و کارآمد می باشد. تحولات فزاینده در زمینه دانش تکنولوژی، نیازهای آموزشی جدیدی را برای مشاغل مختلف بوجود می آورند که تحصیلات رسمی و دانشگاهی به تنهایی پاسخگو نبوده و در نتیجه به انواع دیگر آموزش از جمله آموزش های ضمن خدمت نیاز می باشد منظور از آموزش عالی مجازی [۱]، آن است که فرد با داشتن یک رایانه و یک خط تلفن یا شبکه اینترنت، در هر زمان و مکان به آموزش موضوعی خاص، دسترسی داشته باشد. در آموزش مجازی، محتویات دروس ممکن است که بر روی CD یا DVD و یا نوار ویدئو در اختیار قرار گیرد و یا از طریق اینترنت در دسترس قرار گرفته و یا ترکیبی از موارد فوق باشد. در دانشگاه مجازی، دانشجویان می توانند از طریق اینترنت در دانشگاه ثبت نام کرده، دروس مورد نظر را از میان دروس ارائه شده انتخاب نمایند، از جلسات برگزار شده دروس استفاده کرده، در آزمون شرکت نموده و با استاد و هم کلاسی های خود از طریق اتاق مباحثه با هم به بحث نشسته و از طریق ایمیل و دیگر ابزارهای ارتباطی به انتقال اطلاعات بپردازند

(دیاس و همکاران [۱]، ۲۰۰۵، ص ۸۹). به زعم روتکاو سکینی و همکاران [۲] (۲۰۰۷) آموزش و یادگیری مجازی، تحقق نیازهای ملی و بین المللی مبتنی بر موقعیت های اقتصادی، سیاسی، جغرافیایی، و جمعیت شناختی را امکان پذیر می کند. در راستای ایجاد شرایط بهتر برای یادگیری مادام العمر و همچنین ترغیب مؤسسات آموزش عالی به توسعه و کاربرد آموزش و یادگیری مجازی، مهیا سازی شرایط مناسب ضروری به نظر می رسد (روتکاو سکینی و همکاران، ۲۰۰۷، ص ۱). استفنسن و ویلیز [۳] (۱۹۹۴) در برنامه آموزش مجازی برای کتابخانه دانشگاه نیومکزیکو اظهار داشته اند، آموزش ضمن خدمت باید مبتنی بر آموزش عملی و مشارکت با دست اندرکاران مرکز کامپیوتر باشد. جلسات شامل آشنایی با اینترنت، و ایمیل مقدماتی، ایمیل پیشرفته، بررسی پایگاه داده های کتابشناسی و کاربرد اینترنت به عنوان ابزاری برای ارجاع دهی می باشند (استفنسن و ویلیز، ۱۹۹۴، ص ۲۱۹).